

ชื่อโครงการ : การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวและระบบสื่อความหมายภายใต้แนวคิด Green Concept
บนฐานทรัพยากรท้องถิ่น

ชื่อผู้วิจัย : ดร.ศวิชญา ศุภอุคมฤกษ์ ตริรัตน์¹

ดร.วราภรณ์ ดวงแสง¹

อาจารย์อนุวัต เชื้อเย็น¹

อาจารย์ธีรภพ แสงศรี²

นางสาวเฉลิมศิลป์ นันทวงศ์³

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยประเภท : งบเร่งด่วน ประจำปี 2555 จำนวนเงิน 740,300 บาท

ระยะเวลาทำการวิจัย : 1 พฤษภาคม 2555 ถึง 30 เมษายน 2556

บทคัดย่อ

อำเภอถลางพัฒนาเป็นจุดหมายทางการท่องเที่ยวที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งของจังหวัดเชียงใหม่ คณะผู้วิจัยจึงได้ร่วมกันกำหนดแนวทางพัฒนาที่จะนำไปสู่การเกิดความเข้าใจถึงหลักการสำคัญของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนแก่ท้องถิ่น โดยการนำทุนชุมชนมาใช้ในการขับเคลื่อนมุ่งหวังการฟื้นฟูและสร้างความภาคภูมิใจในท้องถิ่นเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน จึงเกิดเป็นวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) กำหนดตำแหน่งเส้นทางและกิจกรรมท่องเที่ยวของชุมชนบนพื้นฐานทรัพยากรชุมชน 2) ประเมินเส้นทางท่องเที่ยวในพื้นที่ (Route Testing) โดยสมาคมไทยท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และผจญภัย (Thai Ecotourism and Adventure Travel Association: TEATA) 3) การพัฒนาระบบสื่อความหมายและกิจกรรมท่องเที่ยวชุมชนบนฐานวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น และ 4) จัดทำแผนที่สีเขียวแบบมีส่วนร่วมและเผยแพร่แผนที่สีเขียว (Green Map) สู่เว็บไซต์

ผู้วิจัยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบไม่อาศัยหลักความน่าจะเป็น (Non-probability sampling) โดยเจาะจงตัวอย่าง (Purposive sampling) จาก 3 ตำบลๆ ละ 1 หมู่บ้าน ซึ่งมีความหลากหลายของชนเผ่า ได้แก่ ชนเผ่าปกากะญอ ชนเผ่าลีซอ และ ชนเผ่าม้ง ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการวิจัย เพื่อศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยว จำนวน 300 ราย โดยการสุ่มตัวอย่างแบบ

¹คณะพัฒนาการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จ.เชียงใหม่ 50290

²คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาภาคพายัพ จ.เชียงใหม่ 50130

³คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ภาคพายัพ จ.เชียงใหม่ 50130

สะดวก (Convenience sampling) มีค่าความเชื่อมั่น (r) เท่ากับ 0.81 ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำเส้นทางท่องเที่ยว แผนที่สีเขียว การท่องเที่ยวสีเขียว และความตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ค่าความเชื่อมั่น (r) เท่ากับ 0.87, 0.87 และ 0.98 ตามลำดับแบบทดสอบก่อนและหลัง (pre-test และ post-test) ใช้วัดความรู้ความเข้าใจด้านการจัดทำเส้นทางท่องเที่ยว และด้านการท่องเที่ยวสีเขียว มีค่าความยาก (p) 0.38/0.72 และ 0.36/0.70 อำนาจจำแนก (r) 0.33 /0.35 และ 0.30/0.31 ตามลำดับ ใช้วิธีพูดคุยกับกลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อระดมความคิด แบบประเมินเส้นทาง (Route Assessment) ใช้ทดสอบเส้นทาง แบบประเมินทักษะผู้นำเที่ยวท้องถิ่น (Skill Assessment) แบบประเมินศักยภาพ (Facility Evaluation) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนที่สีเขียว (Green Map)

จากผลการศึกษาพบว่า ตัวแทนชุมชนมาจาก บ้านดงสามหมื่น บ้านวัดจันทร์ และบ้านเสาแดง เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 11 – 20 ปี จบการศึกษาในระดับประถมศึกษาตอนปลาย ประกอบอาชีพทำนา/ทำไร่ มีรายได้ต่อปีอยู่ในช่วง 50,001 – 100,000 บาท กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดความรู้และทักษะ ดังต่อไปนี้ 1) เกิดองค์ความรู้ด้านการพัฒนาศักยภาพชุมชนในการจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวและระบบสื่อความหมาย 2) ได้เส้นทางท่องเที่ยวพร้อมระบบสื่อความหมายตามแนวคิด Green Concept บนฐานทรัพยากรท้องถิ่น 3) เกิดอาชีพนำเที่ยวในท้องถิ่นจำนวน 13 ราย สามารถนำเสนอเรื่องราวธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่นของตนเองได้ 4) ได้แผนที่สีเขียว (Green Map) ที่แสดงให้เห็นถึงวิถีชุมชนที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม และยังเป็นเครื่องมือการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพระหว่างคนหลากหลายวัย 5) เกิดการประชาสัมพันธ์ชุมชนท่องเที่ยว ด้วยการเผยแพร่แผนที่สีเขียวสู่ www.Greenmap.org, <http://dmcd.rmutl.ac.th> และ <http://thailandgreenmap.wordpress.com> ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงข้อมูลได้สะดวกขึ้น

ข้อเสนอแนะคือ 1) ควรให้ความสนใจสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานที่จำเป็น เช่น ห้องน้ำที่สะอาด 2) หลีกเลี่ยงกิจกรรมท่องเที่ยวที่ขัดต่อประเพณีและความเชื่อของชุมชน 3) การมีส่วนร่วมของเยาวชนช่วยกระตุ้นเกิดความตระหนักถึงปัญหาและเปิดโอกาสให้ได้ฝึกคิดและเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหา 4) หน่วยงานในพื้นที่ควรสนับสนุนการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นพื้นฐาน องค์ความรู้ด้านการประกอบอาชีพที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม และเวทีเรียนรู้ที่ใกล้เพื่ออำนวยความสะดวก และเปิดโอกาสให้ทุกคนในชุมชนสามารถเข้าถึงความรู้ได้เท่าเทียมกัน 5) โครงการหลวงวัดจันทร์และองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้วัดจันทร์ ควรสนับสนุนการประชาสัมพันธ์เพื่อเสริมช่องทางให้กับกลุ่มท่องเที่ยวโดยชุมชนให้เกิดรายได้เสริมจากการท่องเที่ยว

คำสำคัญ : เส้นทางท่องเที่ยว, การท่องเที่ยวสีเขียว, ระบบสื่อความหมาย, การท่องเที่ยวโดยชุมชน, แผนที่สีเขียว

Project Title: Development of Travel Route and Interpretative System under the Green Concept Based on Local Resources

Researcher: Savichaya Supa-udomlerk Trirat¹

Waraphorn Duangsang¹

Anuwat Churyen¹

Teerapop Sangsri²

Chalermxin Nantawong³

Project Fund : amount 740,300 THB

Project period : May, 1 2012 to April, 30 2013

Abstract

Galyani Vadhana District as an important tourist destination in Chiang Mai. Researchers have developed a set of guidelines that will lead to a better understanding of the key principles of community-based tourism management and build local pride to strengthen the community. The objectives were 1) to develop travel route based on community resources; 2) to evaluate the routes by the Thailand Ecotourism and Adventure Travel Association (Thai Ecotourism and Adventure Travel Association: TEATA); 3) to develop interpretive system and tourism activities based on cultural and traditional knowledge and 4) to develop community green map and publish it in relation to the website.

The study was conducted in Galyani Vadhana District using non-probability sampling and purposive sampling by choosing one village each from three subdistricts due to the distinction of tribes that support tourism attraction which includes; 1) Mhong 2) Lisor and 3) Karen tribes. Questionnaires were used to study the tourist's behavior of 300 cases using convenience sampling with reliability (r) of tests equal to 0.81. Pre-test and post-test were used to measure the cognitive aspects of participant's travel route planning with the difficulty (p) equal to 0.38 and 0.72 respectively. The discrimination (r) were 0.33 and 0.35, respectively. The

¹School of Tourism Development, Maejo University, Chiang Mai, Thailand 50290

²Faculty of Business Administration and Liberal Art, Rajamangala University of Technology Lanna, Chiang Mai, Thailand 50130

³Faculty of Engineer, Rajamangala University of Technology Lanna, Chiang Mai, Thailand 50130

understanding of green tourism was used for the pre-test and post-test with the difficulty (p) equal to 0.36 and 0.70 respectively. The discrimination (r) were 0.30 and 0.31, respectively. Awareness of the importance of natural resources, environment and local culture, level of participation on green map and awareness of the important of resources was found reliability (r) equal to 0.87, 0.87 and 0.98 respectively. Focus-Group-Discussion was used in brainstorming and route assessment was used for route testing by TEATA. Skill Assessment was used to test the skill of local interpreters and facility evaluation was used to evaluate the potential of facilities.

The study was found that participants were male, aged between 11 to 20 years, at aged between 21 to 30 years old, graduated in elementary school. Most of them are farmers earned annual income 50,001 to 100,000 baht/year. The results are as follows; 1) the body of knowledge derived from the cooperating study among participations; 2) interpretive trails was made based on green concept, this will lead community to manage tourism resources appropriately and sustainably; 3) the 13 local interpreters had knowledgeable and skills in interpretive about the nature and their own culture. 4) community's Green Map illustrates that the way of the community is environment friendly. It is also a powerful communication tool between people of different ages and strengthens awareness of environment problems; 5) green map has been published through www.greenmap.org, <http://dmdc.rmutl.ac.th> and <http://thailandgreenmap.wordpress.com> that could help travelers easily access to information and communicate with community.

Suggestions are: 1) pay attention to the basic facility needed such as clean bathrooms; 2) avoid tourism activities which go against to the community's traditions and beliefs; 3) participation of youth could stimulates their awareness of community's problem 4) local governments should support the development of necessary infrastructure and provide them knowledge of living that are environmentally friendly and everyone has equally opportunity to access; 5) Wat Chan Royal Project and the Forest Industry Organization should help on promoting community tourism that could help them to earn extra income while resources conservation are develop.

Keyword: Travel Route, Green Tourism, Interpretation System, Community-Based Tourism, Green Map